

Asianumero

MH 6304/2020

Päivämäärä

26.10.2020

Raportti maakotkan, muuttohaukan, tunturihaukan sekä Oulun ja Lapin läänien merikotkien pesinnöistä vuonna 2020

Tuomo Ollila

Maakotkan pesät. Kuva: Metsähallitus.

Yleistä

Raportissa kerrotaan maakotkan, muuttohaukan, tunturihaukan ja Pohjois-Suomen (vanhat Oulun ja Lapin läänit) merikotkien pesintätuloksesta vuonna 2020.

Pesätarkastukset tehtiin käymällä pesällä useimmissa tapauksissa vain yhden kerran pesimäkauden aikana poikasten ollessa rengastusikäisiä. Tämän lisäksi osalla reviireistä tehtiin tarkastuskäynti keväällä pesinnän alkuvaiheessa.

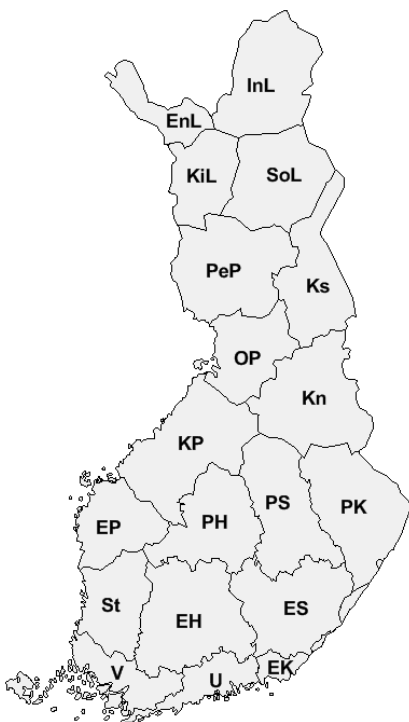
Parilla (asuttu reviiri) tarkoitetaan reviiriä, jolla on todettu rakennettu pesä tai pesintä. Pesinnällä tarkoitetaan, että pesään on munittu tai siinä on todettu elävät tai kuolleet poikaset.

Tunnetuista maakotkan reviireistä tarkastettiin 91 prosenttia, merikotkan reviireistä 96 prosenttia, muuttohaukan reviireistä 71 prosenttia ja tunturihaukan reviireistä 80 prosenttia.

Maakotkan ja tunturihaukan pesintätulos oli hyvä, merikotkan keskimääräinen ja muuttohaukan huono.

Pesätarkastuksiin osallistui kaikkiaan 50 vapaaehtoista lintuharrastajaa ja lisäksi tietoja saatiin muilta luonnossa liikkujilta. Vapaaehtoiset tekivät tarkastuksia kaikkiaan 259 päivänä. Metsähallitus tarkasti helikopterilla poronhoitoalueella kaikkiaan 1 020 pesää, joista noin 700 maakotkan pesää, sekä yhteensä noin 300 merikotkan, tunturihaukan ja muuttohaukan pesää. Uusia pesiä etsittiin lähinnä Metsähallituksen henkilökunnan toimesta.

Aiempien vuosien tapaan Metsähallitus maksoi ilmoitetusta aiemmin tuntemattomasta maa- ja merikotkan pesästä (merikotka Pohjois-Suomessa) 100 euron löytöpalkkion. Tänä vuonna palkkio on maksettu kaikkiaan 36 uudesta maakotkan (10) ja merikotkan (26) pesästä.

Kuva 1. Kartta eliömaantieteellisestä jaosta.

Maakotka

Kannan koko ja levinneisyys

Maakotkan levinneisyys on selvästi pohjoinen, noin 90 prosenttia tunnetuista reviireistä sijaitsee poronhoitoalueella ja noin 80 prosenttia reviireistä on vanhan Lapin läänin alueella. Kaikkiaan rekisterissä oli lokakuussa 2020 564 sellaista maakotkareviiriä, joilla on 1970-luvun alun jälkeen todettu ainakin kerran merkkejä maakotkan asumisesta. Vuosina 2016–2020 näistä on ollut ainakin kerran asuttuna 478 reviiriä ja pesintä on todettu samana aikana 350:llä eri reviirillä. Pesivän maakotkakannan koko on 350–478 paria.

Vuoden aikana löytyi 13 uutta maakotkareviiriä, joista vain kolme löytyi levinneisyyden eteläosista. Vanhoilta reviireiltä löytyi 42 uutta vaihtopesää.

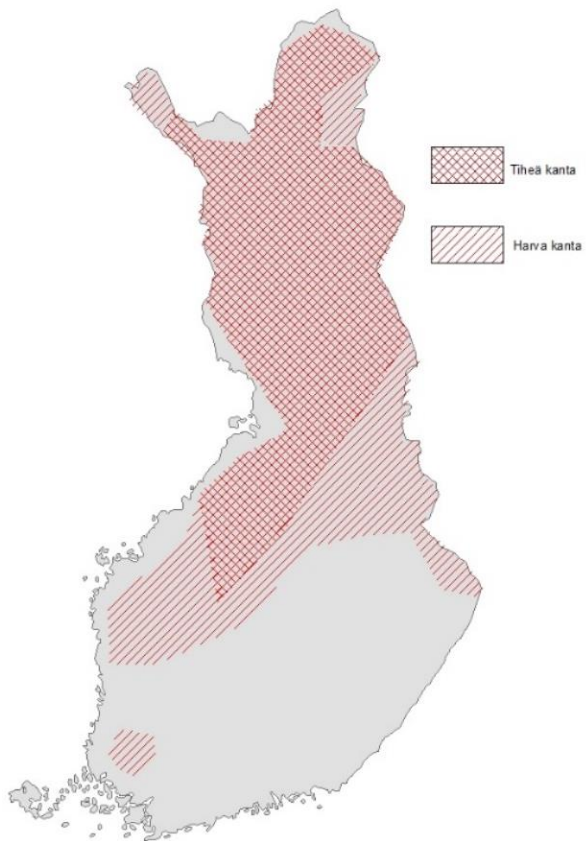
Lähes kaikki maakotkan pesät ovat puussa ja lähes aina männyssä, muutama pesä on kuusessa, haavassa tai koivussa. Kalliopesiä on todettu kaikkiaan 14 eri reviirillä.

Pesimätulos 2020

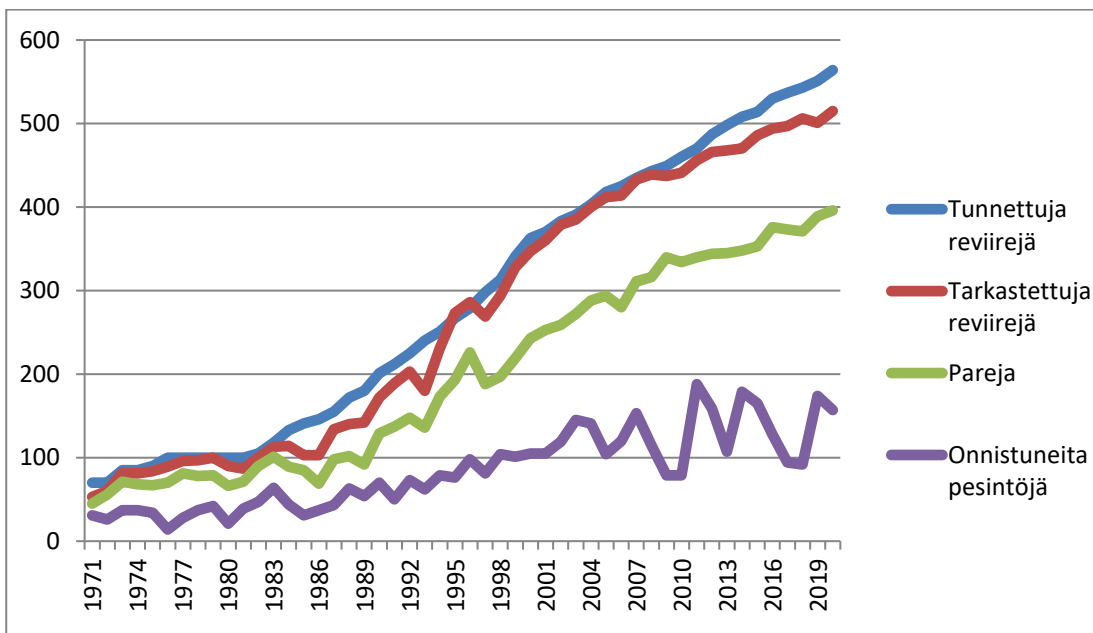
Maakotkan pesintätulos oli hyvä lukuun ottamatta pohjoisinta Lappia, jossa tulos oli erittäin huono johtuen epäsuotuisista sääoloista pesintäkauden aikana.

Muulla runsastuneet kanalintukannat ja jänisten runsaus sekä pesinnän kannalta suotuisimmat sääolot auttoivat pesintöjen onnistumisessa. Asuttuja reviirejä todettiin kaikkiaan 396, onnistuneita pesintöjä oli 157 ja niissä todettiin kaikkiaan 193 rengastusikäistä poikasta.

Rengastusikäisiä poikasia / onnistunut pesintä oli 1,23 ja poikasia / asuttu reviiri 0,49. Vastaavat keskiarvot ajanjaksolta 1971–2020 ovat 1,20 ja 0,54.

Kuva 2. Maakotkan levinneisyys vuonna 2020.

Kuva 3. Maakotkan tarkastetut reviirit, parit ja onnistuneet pesinnät 1971–2020.

Taulukko1. Maakotkan pesintätulos eliömaakunnittain vuonna 2020. Ensimmäisissä sarakkeissa ovat eliömaantieteelliset alueet ja kahdessa viimeisessä yhteismäärät vuosina 2020 ja 2019.

	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PH	PS	PK	St	V	Yhteensä 2020	Yhteensä 2019
Reviirit																	
Tunnettuja reviierejä	21	100	64	93	85	70	38	29	27	9	17	1	7	2	1	564	551
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	16	79	51	85	74	64	32	21	24	9	13	1	6	2	1	478	470
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	12	49	35	65	52	52	26	17	21	6	7	1	5	1	1	350	339
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	5	21	13	8	11	6	6	8	3	0	4	0	1	0	0	86	81
Tarkastettuja reviierejä	19	87	60	87	80	64	31	25	25	9	16	1	7	2	1	514	501
Pesää rakennettu	8	51	24	40	30	30	13	1	11	4	2	0	3	1	0	218	194
Asuttu reviiiri ilman tunnettua pesää	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pareja (asuttu reviiiri)	15	68	39	74	67	58	23	10	21	7	6	1	5	2	1	396	391
Pesintä																	
Pesintöjä yhteensä	7	17	15	34	37	28	10	9	10	3	4	1	1	1	1	178	197
Epäonnistuneita pesintöjä	1	2	3	3	5	3	1	2	0	1	0	0	0	0	0	21	22
Onnistuneita pesintöjä	6	15	12	31	32	25	9	7	10	2	4	1	1	1	1	157	175
Rengastusikäisiä poikasia	6	16	13	40	39	32	11	11	13	2	5	1	1	1	2	193	212
Kahden poikasen pesiä	0	1	1	9	7	7	2	4	3	0	1	0	0	0	1	36	37
Poikasia/onnistunut pesintä	1,00	1,07	1,08	1,29	1,22	1,28	1,22	1,57	1,3	1,00	1,25	0,00	0,00	0,00	2,00	1,23	1,21
Poikasia/pari	0,40	0,24	0,33	0,54	0,58	0,55	0,48	1,10	0,62	0,29	0,83	0,00	0,20	0,50	2,00	0,49	0,54
Rengastettu																	
Rengastetut																150	145
Väirengastetut																134	121
Prosentteina																	
Pareja tarkastetuista	79	78	65	85	84	91	74	40	84	78	38	0	71	100	100	77	78
Onnistuneita pesintöjä asutuista	40	22	31	42	48	43	39	70	48	29	67	0	20	50	100	40	45
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	7	3	8	4	7	5	4	20	0	14	0	0	0	0	0	5	6
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	32	17	20	36	40	39	29	28	40	22	25	0	14	50	100	31	35
Tarkastettuja tunnetuista reviiireistä	90	87	94	94	94	91	82	86	93	100	94	0	100	100	100	91	91

Muuttohaukka

Kannan koko ja levinneisyys

Muuttohaukan levinneisyysalue käsittää Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan. Lisäksi yksittäisiä reviirejä on Kainuussa, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa. Rekisterissä oli lokakuussa 2020 yhteensä 453 sellaista muuttohaukan pesäpaikkaa, joilta on tietoja haukkojen asumisesta 1970-luvun alun jälkeen. Näistä 314 paikkaa on ollut asuttuna ainakin kerran vuosina 2016–2020. Pesintä on todettu samana ajanjaksona 268 paikalla. Pesivien muuttohaukkojen määrä on 268–314 paria.

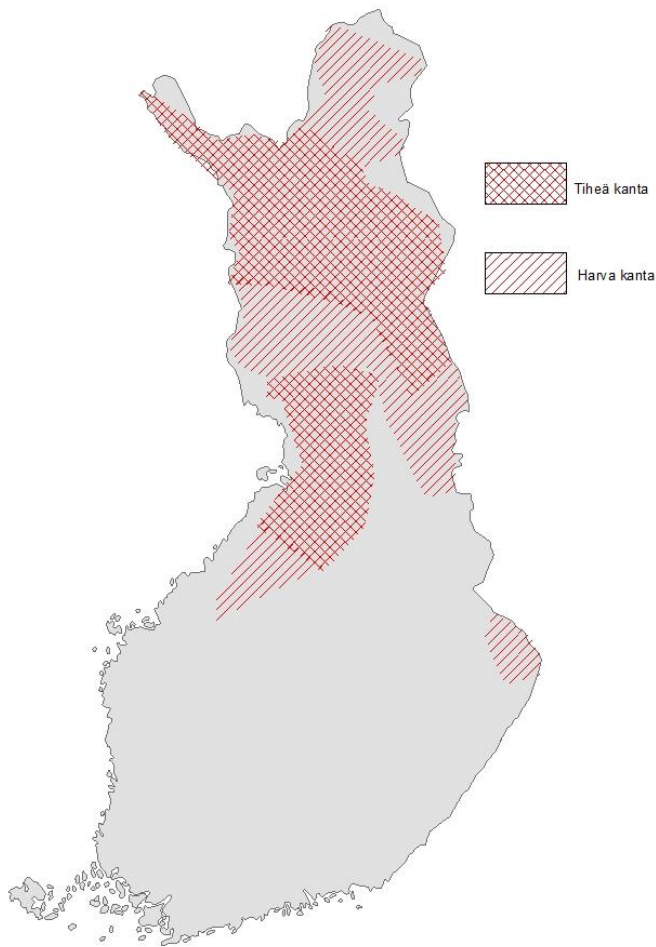
Vuoden aikana löytyi yhdeksän uutta muuttohaukkareviiriä, kaikki ne löytyivät vanhalta levinneisyysalueelta.

Suurin osa Suomen muuttohaukoista pesii aapasoilla, kalliopesiä on todettu seurannan aikana 75:llä eri reviirillä ja ne sijaitsevat Lapin tunturialueella sekä Koillismaalla. Puupesintöjä todetaan lisääntyvässä määrin ja vuosien aikana sellainen todettu noin neljäkymmenellä eri reviirillä kalasääsken, merikotkan, maakotkan ja korpin rakentamissa pesissä. Kerran pesintä on todettu myös suon laidalle puuhun laitetussa pesälaatikossa.

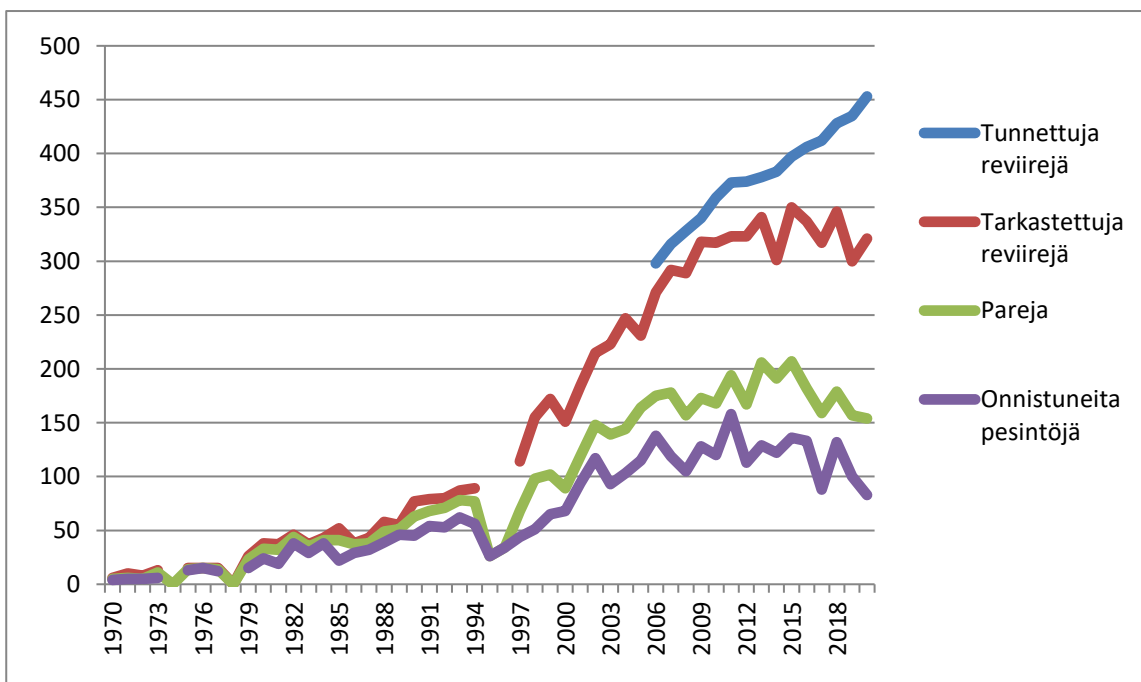
Pesintätulos 2020

Pesintätulos oli edellisen vuoden tapaan huono. Toukokuun kylmät säät, lumien sulaminen vasta kuun lopulla sekä tulvivat suot aiheuttivat pesintöjen keskeytymisiä tai pesintöjä ei edes aloitettu. Pahdoilla pesinnät onnistuivat keskimäärin paremmin kuin soilla.

Asuttuja reviirejä oli kaikkiaan 154, ja 83 reviirillä pesintä onnistui ja rengastusikäisiä poikasia oli 194. Poikasia/onnistunut pesintä oli 2,34 ja poikasia/pari 1,26. Vastaavat keskiarvot ajanjaksolla 1970–2020 ovat 2,28 ja 1,71.

Kuva 4. Muuttohaukan levinneisyys vuonna 2020.

Kuva 5. Muuttohaukan tarkastetut reviirit, parit, ja onnistuneet pesinnät 1970–2020.

Taulukko 2. Muuttohaukan pesintätulos eliömaakunnittain vuonna 2020. Ensimmäisissä sarakkeissa ovat eliömaantieteelliset alueet ja kahdessa viimeisessä yhteismäärät vuosina 2020 ja 2019.

	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PK	Yhteensä 2020	Yhteensä 2019
Reviirit													
Tunnettuja reviierejä	28	35	53	124	59	51	68	15	16	1	3	453	435
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	18	28	31	73	43	39	54	13	13	0	2	314	317
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	16	17	24	69	36	35	48	11	11	0	1	268	277
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	10	7	22	51	16	12	14	2	3	1	1	139	118
Tarkastettuja reviierejä	20	17	37	70	54	35	59	15	11	1	2	321	300
Asuttu reviiiri, emo+t reviiirillä	4	10	1	7	8	4	8	1	2	0	1	46	28
Asuttu reviiiri, pesäkuoppa	1	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	6	9
Asuttu reviiiri, ei pesintää	5	10	4	9	8	4	8	1	2	0	1	52	37
Pareja	13	13	13	27	25	26	23	6	6	0	2	154	158
Pesintä:													
Pesintöjä yhteensä	8	3	9	18	17	22	15	5	4	0	1	102	121
Haudonta	1	2	0	5	0	0	0	0	0	0	0	8	8
Epäonnistuneita pesintöjä	1	0	2	1	2	4	1	0	0	0	0	11	12
Onnistuneita pesintöjä	6	1	7	12	15	18	14	5	4	0	1	83	101
Rengastusikäisiä poikasia	19	2	14	32	25	45	32	12	10	0	3	194	215
Poikasia/onnistunut pesintä	3,17	2	2	2,67	1,67	2,50	2,29	2,40	2,50	0	0	2,34	2,13
Poikasia/pari	1,46	0,15	1,08	1,19	1,00	1,73	1,39	2,00	1,67	0	0	1,26	1,36
Rengastettu													
Rengastetut												160	156
Väirengastetut												0	0
Prosentteina													
Pareja tarkastetuista	65	76	35	39	46	74	39	40	55	0	100	48	53
Onnistuneita pesintöjä asutuista	46	8	54	44	60	69	61	83	67	0	0	54	64
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	20	0	50	11	25	0	13	0	0	0	0	21	32
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	30	6	19	17	28	51	24	33	36	0	50	26	34
Tarkastettuja tunnetuista reviiireistä	71	49	70	56	92	69	87	100	69	100	67	71	69

Merikotka, Pohjois-Suomi

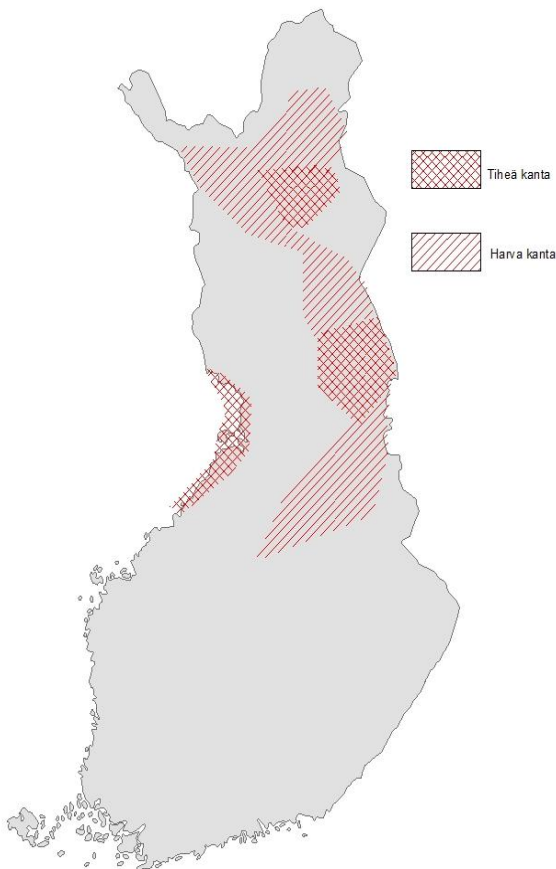
Kannan koko ja levinneisyys

Pohjois-Suomesta tunnetaan lokakuun lopussa 2020 kaikkiaan 160 sellaista merikotkareviiriä, joilla on vuoden 1977 jälkeen ollut merkkejä merikotkien asumisesta. Näistä 148 reviiriä on ollut asuttuna ainakin kerran vuosina 2016–2020 ja samana aikana pesintä on todettu 134 eri reviirillä. Pohjois-Suomen pesivän merikotkakannan koko on 134–148 paria.

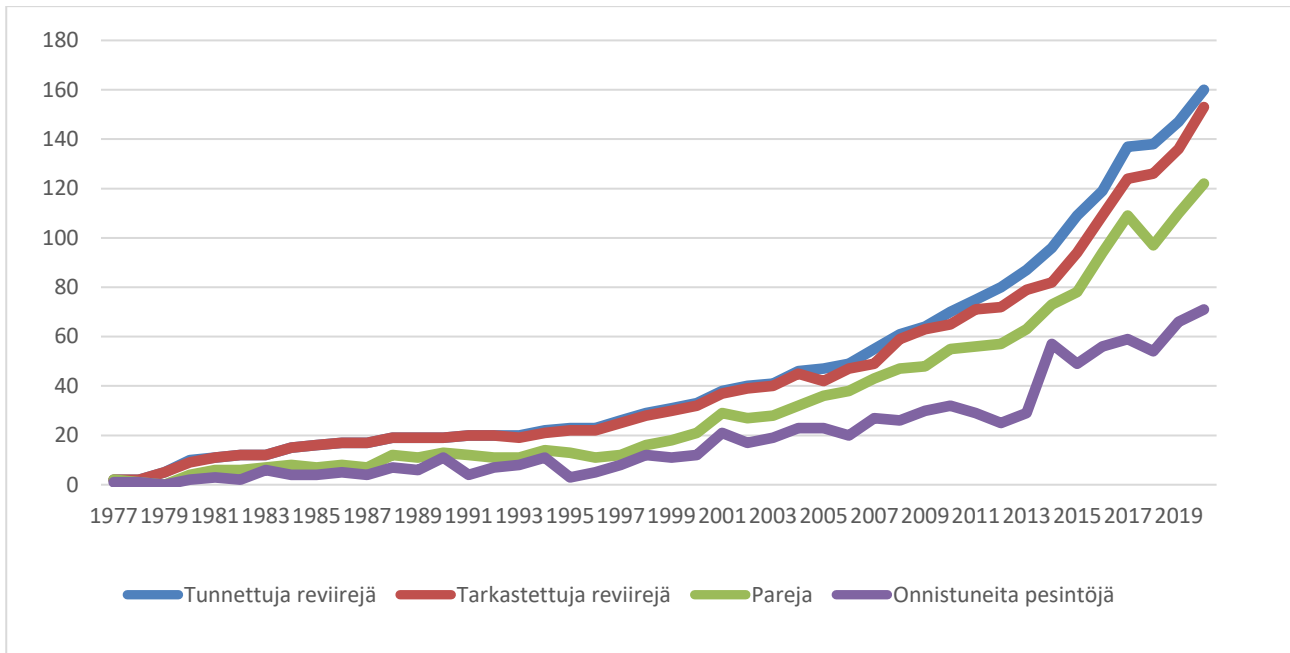
Vuoden aikana löytyi 17 uutta merikotkareviiriä, suurin osa Koillismaan ja Kainuun alueelta. Merikotkien esiintymisalue laajenee vuosi vuodelta, ja lähivuosina uusia reviirejä löydetään vielä nyt tyhjältä alueelta Etelä- ja Länsi-Lapista.

Pesintätulos 2020

Pesintätulos oli keskinkertainen, pohjoisimmassa Lapissa pesinnät onnistuivat hieman huonommin kuin etelämpänä. Tarkastetuista reviireistä asuttuja oli 122 ja onnistuneita pesintöjä oli 71. Rengastusikäisiä poikasia todettiin kaikkiaan 102. Poikasia/onnistunut pesintä oli 1,44 ja poikasia/pari 0,84. Vastaavat keskiarvot ajanjaksolta 1977–2020 ovat 1,41 ja 0,85.

Kuva 6. Merikotkan levinneisyys Pohjois-Suomessa 2020.

Kuva 7. Merikotkan tarkastetut reviirit, parit ja onnistuneet pesinnät Pohjois-Suomessa 1977–2020.

Taulukko 3. Merikotka pesintätulos eliömaakunnittain Pohjois-Suomessa vuonna 2020. Ensimmäisissä sarakkeissa ovat eliömaantieteelliset alueet ja kahdessa viimeisessä yhteismäärät vuosina 2020 ja 2019.

	EnL	InL	SoL	KiL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	Yhteensä 2020	Yhteensä 2019
Reviirit											
Tunnettuja reviirejä	5	9	62	5	8	37	18	9	7	160	147
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	5	8	58	4	8	31	18	9	7	148	136
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	5	7	52	4	6	28	17	9	6	134	124
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	0	1	4	1	0	6	0	0	0	12	11
Tarkastettuja reviirejä	5	8	59	5	8	36	16	9	7	153	136
Pesää rakennettu	1	1	30	3	0	9	1	0	2	47	35
Asuttu reviiri ilman tunnettua pesää	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pareja	4	8	50	3	6	28	11	7	5	122	110
Pesintä											
Pesintöjä yhteensä	3	7	20	0	6	19	10	7	3	75	75
Epäonnistuneita pesintöjä	0	0	1	0	1	1	0	1	0	4	9
Onnistuneita pesintöjä (poikaset)	3	7	19	0	5	18	10	6	3	71	66
Poikasia (iso+pieni)	3	7	23	0	9	28	17	11	4	102	92
Poikasia/onnistunut pesintä	1,00	1,00	1,21	0,00	1,80	1,56	1,70	1,83	1,33	1,44	1,39
Poikasia/pari	0,75	0,88	0,46	0,00	1,50	1,00	1,55	1,57	0,80	0,84	0,84
Prosentteina											
Pareja tarkastetuista	80	100	85	60	75	78	69	78	71	80	81
Onnistuneita pesintöjä asutuista	75	88	38	0	83	64	91	0	60	58	60
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	0	0	2	0	17	4	0	0	0	3	8
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	60	88	32	0	63	50	63	67	43	46	49
Tarkastettuja tunnetuista reviireistä	100	89	95	100	100	97	89	100	100	96	93

Tunturihaukka

Kannan koko ja levinneisyys

Tunturihaukan levinneisyysalue käsittää pohjoisimman Lapin tunturialueet eikä levinneisydessä ole tapahtunut isoja muutoksia viimeisten vuosikymmenten aikana. Rekisterissä on lokakuun lopussa 2020 kaikkiaan 47 sellaista tunturihaukkareviiriä, joilla on ollut merkkejä tunturihaukkojen asumisesta tarkastushistorian aikana. Näistä 27 on ollut asuttuna vuosina 2016–2020. Pesintä on todettu vastaavana aikana 20 eri reviirillä.

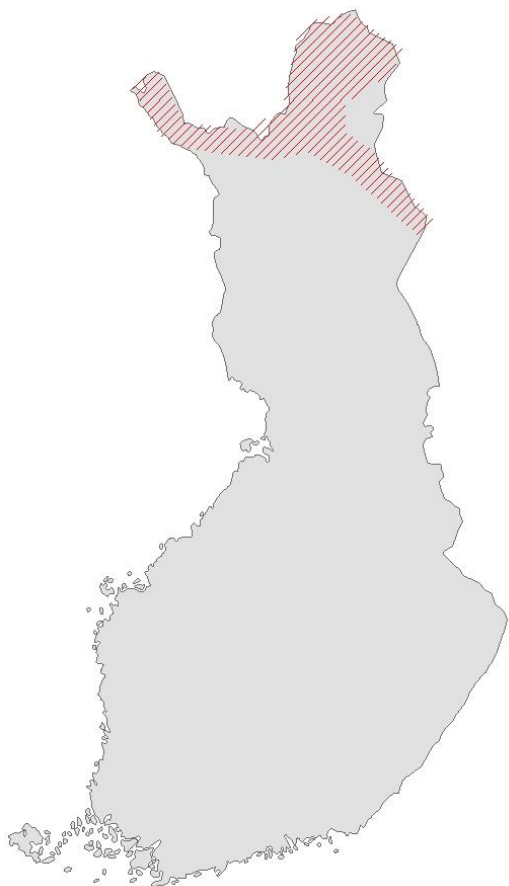
Pesivän kannan koko on 20–27 paria.

Lähes kaikki Suomen tunturihaukat pesivät kalliolla, puupesintä on todettu yhdeksällä eri reviirillä joko korpin, maakotkan tai piekanan rakentamassa pesässä.

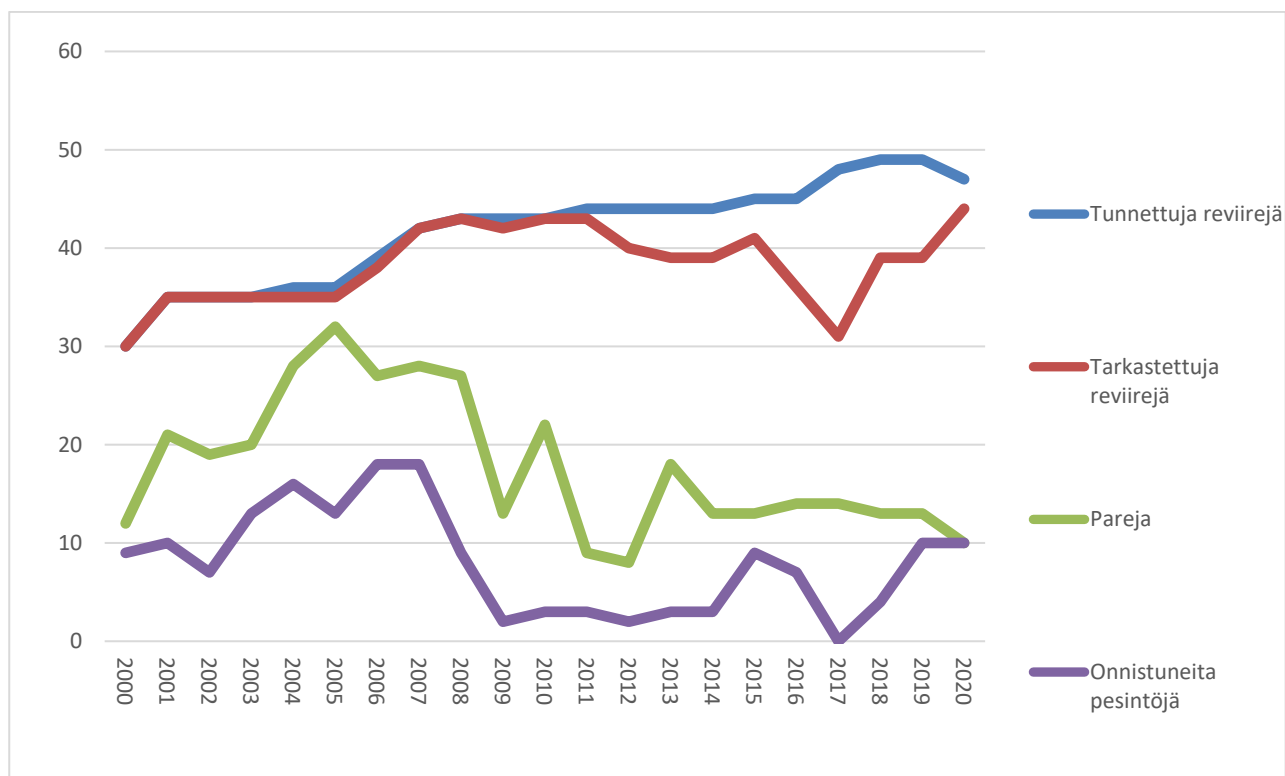
Pesintätulos 2020

Tunturihaukkojen pesintätulos oli keskimääräinen. Pesintätulos on riippuvainen riekkojen määrästä ja vuosien väliset vaihtelut saattavat olla suuria. Tarkastuksissa todettiin 13 asuttua reviiriä ja kymmenen onnistunutta pesintää ja niissä yhteensä 22 poikasta. Riekkoja oli aiempia vuosia enemmän ja se edesauttoi hyvää pesintätulosta.

Poikaisia onnistunut/pesintä oli 2,20 ja poikasia/asuttu reviiri 1,69. Vastaavat luvut ajanjaksolla 2000–2020 ovat keskimäärin 2,53 ja 1,18.

Kuva 8. Tunturihaukan levinneisyys Suomessa.

Kuva 9. Tunturihaukan tarkastetut reviirit, parit ja onnistuneet pesinnät 2000–2020.

Taulukko 4. Tunturihaukan pesintätulos kunnittain vuonna 2020. Ensimmäisissä sarakkeissa ovat kunnat ja kahdessa viimeisessä yhteismäärät vuosina 2020 ja 2019.

	Enontekiö	Inari	Utsjoki	Muu	Yhteensä 2020	Yhteensä 2019
Reviirit						
Tunnettuja reviierejä	9	19	17	2	47	49
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	6	8	13	0	27	28
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	3	7	10	0	20	22
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	3	11	4	2	20	21
Tarkastettuja reviierejä	7	19	16	2	44	39
Emo(t) reviiirillä	1	0	2	0	3	3
Pareja	2	2	9	0	13	13
Pesintä:						
Pesintöjä yhteensä	1	2	7	0	10	10
Epäonnistuneita pesintöjä	0	0	0	0	0	0
Onnistuneita pesintöjä	1	2	7	0	10	10
Rengastusikäiset poikaset	2	3	17	0	22	26
Poikasia/onnistunut pesintä	2,00	1,50	2,43	0,00	2,20	2,60
Poikasia/pari	1	1,50	1,89	0,00	1,69	2,00
Prosentteina						
Pareja tarkastetuista	29	11	56	0	30	33
Onnistuneita pesintöjä asutuista	0	0	78	0	77	77
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	0	0	0	0	0	0
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	14	11	44	0	23	26
Tarkastettuja tunnetuista reviiereistä	78	100	94	100	94	80

Kiitokset

Kiitos kaikille pesätarkastuksiin osallistuneille vapaaehtoisille, nimeltä mainituille sekä kaikille muille tarkastus- ja suojelutyöhön osallistuneille!

Maakotka: Antero Autio, Antti Pöllänen, Ari Lyytikäinen, Ari Rivasto, Ari-Pekka Auvinen, Arto Komulainen, Harri Perälä, Inga Kujala, Jaakko Junikka, Jani Pihlman, Jani Suua, Jani Vuorus, Jarmo Ahtinen, Jouni Lamminmäki, Juha Haikola, Jukka-Pekka Taivalmäki, Jyrki Mäkelä, Jyrki Savolainen, Kai Leppimäki, Kalevi Tunturi, Kari Ketola, Matti Suopajärvi, Mikko Hänninen, Olli Neulaniemi, Olli-Pekka Karlin, Pekka Peltoniemi, Pertti Koskimies, Raimo Koskenkorva, Risto Sulkava, Seppo Ojala, Seppo Vähätalo, Sven Jungell, Tuomo Puutio, Turo Tuomikoski, Veikko Korhonen ja Vesa Hyyryläinen.

Muuttohaukka: Antero Autio, Antti Pöllänen, Ari-Pekka Auvinen, Erik Saarnio, Esko Pasanen, Hannu Tunturi, Ilmari Häkkinen, Inga Kujala, Ismo Kreivi, Jani Suua, Jani Vuorus, Jarmo Ahtinen, Juha Lohela, Jyrki Mäkelä, Kai Pynssi, Kalevi Tunturi, Kristiina Rintamäki, Markku Hukkanen, Matti Suopajärvi, Olli-Pekka Karlin, Pekka Paarman, Pekka Peltoniemi, Pertti Koskimies, Pirkka Aalto, Seppo Vähätalo, Susanna Tuomainen, Veli-Matti Korpimäki, Vesa Hyyryläinen ja Ville Jäntti.

Merikotka: Ari-Pekka Auvinen, Jani Suua, Jarmo Ahtinen, Jouni Lamminmäki, Jyrki Mäkelä, Kai Leppimäki, Markku Hukkanen, Matti Suopajärvi, Mikko Hänninen, Olli-Pekka Karlin, Pekka Peltoniemi, Seppo Vähätalo, Tuomo Puutio, Veijo Nissilä ja Vesa Hyyryläinen.

Tunturihaukka: Pertti Koskimies.